

Til Kultur- og likestillingsdepartementet

Fra JURK - Juridisk rådgivning for kvinner

Dato 31. mai 2024

Høringssvar | Utredning om inkorporering av FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) i norsk lov

Juridisk rådgivning for kvinner (JURK) viser til høringsbrev av 05. mars 2024 om inkorporering av CRPD i norsk lov. Vi takker for tilliten som høringsinstans.

Juridisk rådgivning for kvinner (JURK) er et uavhengig rettshjelptiltak som gir gratis rettshjelp til alle som identifiserer seg som kvinner. JURK jobber for at likestilling praktiseres, og at alle kvinner er bevisst sin rettsstilling. JURK drives av jusstudenter i samarbeid med daglig leder og fagrådgiver. Vårt arbeid består av rettsinformasjon, rettspåvirkning og bistand i konkrete saker.

Vårt tilbud gjelder for kvinner over hele landet og all hjelp er gratis. Vi bistår i saker innenfor en rekke rettsområder av velferdsmessig betydning for kvinner. De fleste som tar kontakt med JURK har en lav inntekt, og mange har i tillegg gjeld og forsørgeransvar for ett eller flere barn. Omtrent halvparten av våre klienter har et annet opprinnelsesland enn Norge, og rundt 30 % av våre klienter har ingen eller få norskkunnskaper. Flere av våre klienter er også utsatte på bakgrunn av andre levekårsutfordringer, herunder at de blir eller har blitt utsatt for vold og overgrep, at de opplever diskriminering, at de har en lav tilknytning til arbeidslivet og/eller at de har en svak oppholdstillatelse i Norge.

Vi bistår blant annet i saker om brudd på likestillings- og diskrimineringsloverket, og uttaler oss på bakgrunn av de erfaringer vi har gjort oss gjennom dette arbeidet.

Telefon:
22 84 29 50
E-post:
post-mottak@jurk.no

Telefontider:
Man – tor kl. 09:00 – 15:00

Adresse:
Skippergata 23
0154 Oslo
www.jurk.no

1. Tilslutning til høringssvar av Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO)

JURK vil innledningsvis bemerke at vi slutter oss til høringssvaret til Likestillings- og diskrimineringsombudet av 23. mai 2024.¹

Grunnloven § 98 fastlegger at alle er like for loven. Når Norge har inkorporert andre konvensjoner med formål å løfte sårbare og utsatte grupper, slik som FNs kvinnekonsvensjon og FNs barnekonvensjon, kan manglende inkorporering av CRPD-konvensjonen oppleves som en unødige forskjellsbehandling av ulike sårbare grupper. JURK er opptatt av at reell likestilling skal praktiseres. Vi mener derfor, i likhet med LDO, at CRPD bør inkorporeres i menneskerettsloven.

JURK vil i det følgende komme med noen ytterligere merknader til enkelte av punktene i forslaget.

2. Til høringsnotatet del 2, om artikkel 6:

Kvinner med funksjonsnedsettelse kan oppleve diskriminering på flere grunnlag, ofte omtalt som sammensatt eller interseksjonell diskriminering. Disse befinner seg i en særskilt sårbar posisjon, fordi de kan oppleve diskriminering på grunnlag av både kjønn og funksjonsnedsettelse samtidig. JURK er svært positive til at kjønnsdimensjonen knyttet til diskriminering av personer med funksjonsnedsettelse blir markert i både konvensjonen og i utvalgets utredning.

Statistikken knyttet til vold og overgrep i den norske befolkningen er urovekkende i seg selv. Forskning viser imidlertid at mennesker som har en funksjonsnedsettelse har opp mot tre ganger så høy risiko for å bli utsatt for vold og overgrep sammenlignet med resten av befolkningen. Kvinner med funksjonsnedsettelse er overrepresentert i statistikken, og man ser at denne gruppen i større grad enn andre utsettes for overgrep av fysisk, psykisk og seksuell karakter, i tillegg til økonomisk utnyttelse.² Dette bildet stemmer med erfaringene vi gjør oss i vår saksbehandling, hvor vi tidvis møter kvinner med funksjonsnedsettelse.

JURK mener at inkorporering av CRPD i menneskerettsloven kan bidra til å styrke disse kvinnes rettigheter og bidra til å løfte de særskilte problemstillingene disse kvinnene står overfor.

Kjønnsperspektiv i forskning

¹ Likestillings- og diskrimineringsombudet. (23.05.2024) *Høringsuttalelse – Utredning om inkorporering av FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) i norsk lov.*

² Bufdir. *Vold og overgrep*. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Hentet fra: <https://www.bufdir.no/statistikk-og-analyse/funksjonsnedsettelse/vold-overgrep>

Det er et gjennomgående problem i arbeidet for reell likestilling og mot vold i samfunnet at det foreligger for lite forskning på omfanget. Dette gjelder spesielt for personer med funksjonsnedsettelse. Omfangsundersøkelsen som ble gjennomført av Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress i 2023 tok for seg omfanget av vold og seksuelle overgrep i den voksne befolkningen i Norge. De fremhever i sin rapport at det er behov for mer kunnskap om forekomsten av vold og overgrep blant minoritetsgrupper, som blant annet personer med ulike former for funksjonsnedsettelse.³

Mer kunnskap om omfang og utbredelse av ulike negative fenomener er et premiss for å iverksette effektive tiltak for å ivareta denne gruppen. JURK slutter seg derfor til komiteens anbefalinger til Norge om at kjønnsperspektivet i større grad må inkluderes i forskning på personer med funksjonsnedsettelse. Kvinner har andre utfordringer og opplevelser enn menn. Det gjelder alt fra møter med den offentlige forvaltningen, i arbeidslivet, i helsevesenet, og ellers i samfunnet. Det er ingenting som tilsier at dette ikke også er sant for kvinner med funksjonsnedsettelse.

JURK ber departementet legge frem konkrete tiltak for å fremme forskning på personer med funksjonsnedsettelse i et kjønnsperspektiv.

Tilknytning til arbeidslivet

I kapittel 6.4 trekker utvalget frem Norges statsrapport av 2015 til FN-komiteen for funksjonshemmedes rettigheter, hvor det kommer frem at kvinner med funksjonsnedsettelse generelt har lavere tilknytning til arbeidsmarkedet enn menn med funksjonsnedsettelse. Hele 60 % av kvinnene med funksjonsnedsettelse arbeidet deltid, mot 25 % menn i samme gruppe. Mødre til barn med funksjonsnedsettelse arbeider deltid i større grad enn fedre i samme situasjon. JURK er svært positive til at utvalget har inkludert dette viktige kjønnsperspektivet i situasjonsbeskrivelsen i punkt 6.4.

Avsluttende bemerkninger

JURK mener at CRPD bør inkorporeres i menneskerettsloven, fordi en slik inkorporering vil være et viktig tiltak for å sikre likestilling for kvinner med ulike funksjonsnedsettelse. I tillegg vil en slik inkorporering ha en sterk signaleffekt. Vi ber om at regjeringen følger opp anbefalingene til utvalgets flertall, slik at CRPD inkorporeres så snart som mulig.

³ Dale, M. T. G., Aakvaag, H. F., Strøm, I. F., Augusti, E. & Skauge, A. D. (2023). *Omfang av vold og overgrep i den norske befolkningen* (Rapport 1/2023, s. 213-214). Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS). Hentet fra https://www.nkvts.no/content/uploads/2023/11/NKVTS_Rapport_1_23_Omfang_vold_overgrep.pdf

For Juridisk rådgivning for kvinner (JURK)

Thea Marie Myhrer
saksbehandler

Sofie Storli
saksbehandler

Åsne Solberg
fagrådgiver